

Retningslinje for KLP som ansvarlig investor

25.8.2023

Retningslinje for KLP som ansvarlig investor

Godkjent av: Styret i KLP

Dato for styrevedtak: 25.8.2023

Innholdsansvarlig: Direktør for samfunnsansvar

Gjeldende fra: 25.8.2023

Versjon: 10

Innhold

1. Formål.....	2
2. Forankring.....	3
3. Virkeområde.....	3
4. Roller og ansvar	3
5. Eierprinsipper	3
6. Virkemidler	4
7. Ekstern forvaltning	6
8. Rapportering.....	6
9. Henvisning til andre relevante dokumenter	6
10. Vedlikehold.....	6

1. Formål

Retningslinjen har som formål å sikre at KLP er en ansvarlig investor og eier. Målet er å levere en konkurransedyktig avkastning over tid, samtidig som KLP oppfyller sine forpliktelser til *FNs Global Compact*ⁱ og *Principles for Responsible Investment (PRI)*ⁱⁱ, og bidrar til en bærekraftig utvikling i tråd med *FNs bærekraftsmål*.

At KLP skal være en ansvarlig investor er nedfelt i KLPs konsernstrategi, samfunnsansvarsstrategi samt kapitalforvaltningsstrategi med tilhørende investeringsprinsipper. Denne retningslinjen beskriver KLPs tilnærming.

Definisjon av ansvarlig investor

En ansvarlig investor er bevisst sin rolle som kapitaleier, og arbeider for effektive og velfungerende kapitalmarkeder basert på stabile institusjoner og samfunnsstrukturer. Som tilbyder av kapital kan kapitaleiere gjennom sin opptreden sette en standard for god forvaltning og påvirke markedspraksis.

En ansvarlig investor søker å integrere bærekraftsrisiko og -faktorer i investeringsvirksomheten og eierskapsutøvelsen. Hensyn til bærekraftsrisiko og -faktorer kan være både etisk og finansielt begrunnet.

Bærekraftsrisiko er mulig innvirkning på investeringens verdi som følge av miljømessige, sosiale eller styringsrelaterte forhold.

Bærekraftsfaktorer er miljømessige, sosiale og styringsrelaterte forhold som kan påvirkes positivt eller negativt av et selskaps aktivitet.

Derfor er det viktig for KLP å være en ansvarlig investor

Ansvarlighet i investeringene er viktig for KLP av flere grunner.

For det første skal KLP beskytte og øke verdien av investeringene på vegne av våre kunder. Gitt det langsiktige perspektiv KLP har, må KLPs investeringer og underliggende selskapers virksomhet være tuftet på en ansvarlig og bærekraftig verdiskapning. Det er derfor i KLPs interesse å fremme en langsiktig og bærekraftig verdiskapning i selskapene KLP investerer i. På samme måte er KLPs avkastning og risiko avhengig av effektive og velfungerende markeder og dermed også at institusjoner og samfunnsstrukturer som ligger til grunn for stabile markeder legger til rette for en bærekraftig utvikling.

For det andre har KLP et ansvar for den påvirkning på samfunnet som vår virksomhet måtte ha. Dette ansvaret har KLP erkjent ved å forplikte seg til *FNs Global Compact* og *PRI*.

For det tredje har KLPs kunder og eiere en forventning om at KLP opptrer ansvarlig.

2. Forankring

KLPs arbeid forankres i internasjonalt anerkjente mål og normer. Disse inkluderer:

- Internasjonale konvensjoner og prinsipper som *FNs Global Compact* er basert på:
 - FNs verdenserklæring om menneskerettigheter
 - ILOs kjernekonvensjoner
 - Rio-erklæringen om miljø og utvikling
 - FN-konvensjonen mot korrupsjon
- FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter
- Globale klima- og naturmål fremforhandlet under FNs klimakonvensjon og konvensjonen for biologisk mangfold.
- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper
- OECDs prinsipper for eierstyring og selskapsledelse og andre relevante, internasjonale normer for eierstyring og selskapsledelse
- Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

3. Virkeområde

Retningslinjen skal danne grunnlag for en ansvarlig investeringsvirksomhet i alle enheter i KLP-konsernet. Retningslinjen gjelder samtlige investeringer og alle aktivaklasser, og skal operasjonaliseres for hver aktivaklasse på en hensiktsmessig måte.

4. Roller og ansvar

Styret har ansvar for de overordnede føringer for KLPs investeringer og vedtar denne retningslinjen. Administrasjonen har ansvar for en hensiktsmessig oppfølging og organisering for å forvalte retningslinjen.

5. Eierprinsipper

Eierprinsippene skal signalisere til interessenter og markedet hva KLP står for som investor og eier. KLP skal utøve sitt eierskap i tråd med kjerneverdiene **åpen, tydelig, ansvarlig og engasjert**:

Vi er **åpen** om vår adferd og væremåte.

Vi er **tydelig** som eier og vi opptrer forutsigbart.

Vi er **ansvarlig** og bevisst vårt samfunnsansvar.

Vi er **engasjert** i selskapene vi investerer i og i utviklingen av institusjoner og samfunnsstrukturer som setter rammen for våre investeringer.

6. Virkemidler

KLP skal benytte fire virkemidler for å være en ansvarlig investor og eier:

6.1 Integrering

KLP skal integrere bærekraftsfaktorer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser. Det skal også søkes å vurdere de langsiktige effektene investeringsstrategi og investeringsbeslutninger har på bærekraftsfaktorer.

6.2 Aktivt eierskap

Eierskapsutøvelsen skal forankres i KLPs eierprinsipper, KLPs ekskluderingskriterier, *KLPs og KLP-fondenes retningslinjer for stemmegivning*, samt internasjonale normer som nevnt over.

KLP skal, i tråd med eierprinsippene, bruke sitt eierskap til å påvirke selskaper, bransjer og markeder til bærekraftig verdiskapning. KLP skal utarbeide en strategi for sin eierskapsutøvelse. Eierskapsutøvelsen skal baseres på en vurdering av hvordan og på hvilke områder den kan ha størst effekt.

Aktuelle virkemidler for eierskapsutøvelsen er blant annet:

- a) Dialog med selskapets styre og ledelse
- b) Stemmegivning og fremme av aksjonærforslag på generalforsamlinger
- c) Deltakelse i selskapsorganer. KLP kan delta i valgkomitéer, men skal ikke være representert i styret i børsnoterte selskaper. KLP kan være representert i styret i unoterte selskaper hvor KLP har stor eierandel eller strategisk eierinteresse
- d) Fremme bransje- og markedsstandarder
- e) Samarbeid med andre investorer i selskapsdialoger og eierskaps spørsmål

6.3 Ekskludering

KLP skal ekskludere selskaper som knyttes til grove og/eller systematiske brudd på allment aksepterte normer for forretningsadferd fra KLPs investeringer. Ekskluderingskriteriene skal som hovedregel være forankret i de normer som nevnt over. Ekskluderingsbeslutninger skal være basert på grundige vurderinger forankret i denne retningslinjen.

Adferdsbaserte ekskluderingskriterier

KLP skal ekskludere selskaper fra investeringene der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for:

- a) grove eller systematiske krenkelser av menneskerettigheter som for eksempel drap, tortur, frihetsberøvelse, tvangsarbeid, de verste former for barnearbeid og andre grove eller systematiske brudd på arbeidstakerrettigheter;
- b) alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner;
- c) salg av våpen til stater i) i væpnede konflikter som benytter våpnene på måter som utgjør alvorlige og systematiske brudd på folkerettens regler for stridighetene, eller ii) som er omfattet av ordningen for statsobligasjonsunntaket omtalt i mandatet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland;
- d) alvorlig miljøskade;
- e) handlinger eller unnlater som på et aggregert selskapsnivå i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser;
- f) grov korrupsjon;
- g) andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer;
- h) andre særlig grove brudd på forretningsetiske prinsipper.

Produktbaserte ekskluderingskriterier

KLP skal ikke være investert i selskaper som:

- Utvikler eller produserer våpen eller sentrale komponenter til våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper, herunder biologiske våpen, kjemiske våpen, kjernevåpen, ikke-detektbare fragmenter, brannvåpen, blindende laservåpen, antipersonellminer og klaseammunisjon.
- Har kull- eller oljesandbasert virksomhet (oljesandutvinning, utvinning av kull til energiformål [termisk kull] eller kullbasert kraftproduksjon) som tilsvarer 5 prosent eller mer av inntektene, en kullkraftkapasitet på over 10 000 MW, eller utvinning av over 20 millioner tonn termisk kull per år. I vurderingen skal det legges vekt på framoverskuende vurderinger, herunder bygging av ny kapasitet og planer som vil redusere kullbasert andel eller øke andelen fornybare energikilder.
- Produserer tobakk, alkohol, cannabis til rusformål, pengespill eller pornografi.

Aktsomhetsbaserte uttrekk

KLP skal gjøre aktsomhetsvurderinger i investeringene og kan beslutte aktsomhetsbaserte uttrekk av selskaper dersom det foreligger en uakseptabel risiko for å medvirke til brudd på KLPs retningslinje basert på en kombinasjon av land-, bransje- og selskapsrisiko.

Ekskludering foretatt av Statens pensjonsfond utland

KLP skal se hen til ekskluderingsbeslutninger av Statens pensjonsfond utland i henhold til gjeldende *Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland*, og som regel følge utelukkelsen.

Statsobligasjoner

KLP skal ikke investere i obligasjoner utstedt av de lavest rangerte statene på Verdensbankens Worldwide Governance Indicators.

Å ekskludere en statsobligasjon fra investeringsuniverset innebærer normalt ikke ekskludering av andre former for investeringer i den samme staten.

Sanksjoner

KLP skal etterleve sanksjons- og frysbestemmelser implementert i norsk rett, og skal overvåke investeringene mot relevante sanksjonslister, herunder sanksjonslister fra FN og EU.

6.4 Utviklingsinvesteringer

KLP skal ha en dedikert portefølje med utviklingsinvesteringer hvor formålet, i tillegg til finansiell avkastning, er å bidra til *FNs bærekraftsmål*. Porteføljen kan ha en noe høyere risiko enn det som normalt legges til grunn for KLPs investeringer.

7. Ekstern forvaltning

KLP forvalter i hovedsak pensjonsmidlene internt, men benytter seg også av eksterne forvaltere. KLP skal:

- Vurdere eksterne forvalteres arbeid med integrering av bærekraftsrisiko og -faktorer
- Inkorporere denne retningslinjen i mandater og forvaltningsavtaler
- Følge opp eksterne forvalteres etterlevelse av denne retningslinjen

Eksterne forvaltere skal, så langt det lar seg gjøre, etterleve KLPs ekskluderingskriterier og normalt følge KLPs ekskluderingsliste.

8. Rapportering

Åpenhet skal være et sentralt prinsipp i operasjonaliseringen av retningslinjen.

KLP skal rapportere eksternt hvordan retningslinjen etterlevs i tråd med gjeldende lovkrav og beste praksis for bærekraftsrapportering i finansbransjen. Rapporteringen skal inneholde blant annet en oppdatering av listen over ekskluderte selskaper, og vurderinger som ligger til grunn. KLP skal utvise åpenhet om eierskapsaktiviteter, og blant annet offentliggjøre sine stemmegivningsbeslutninger.

9. Henvisning til andre relevante dokumenter

- Konsernstrategi
- Strategi for samfunnsansvar
- Kapitalforvaltningsstrategi
- KLPs eierforventninger
- KLPs og KLP-fondenes retningslinjer for stemmegivning
- Retningslinjer for etikk for ansatte i KLP
- Retningslinje for etterlevelse av hvitvaskings- og sanksjonsregelverket i KLP-konsernet

10. Vedlikehold

Retningslinjen vedtas av styret og revideres ved behov.

i FNs Global Compacts ti prinsipper

Et FN-initiativ for samarbeid med næringslivet om bærekraftig utvikling.

1. Støtte og respektere beskyttelsen av internasjonale menneskerettigheter
2. Kontrollere at selskapet ikke er medskyldig i brudd på menneskerettigheter
3. Anerkjennelse organisasjonsfriheten og retten til kollektive forhandlinger
4. Avskaffe alle former for tvangsarbeid
5. Avskaffe barnarbeid
6. Fjerne diskriminering av arbeidstakere med hensyn til sysselsetting og arbeid
7. Støtte en "føre var"-tilnærming til miljøutfordringer
8. Ta initiativer for å fremme større miljøansvar
9. Oppmuntre til utvikling og spredning av miljøvennlig teknologi
10. Bekjempe alle former for korrupsjon, inklusive utpressing og bestikkelser

Se mer informasjon på www.unglobalcompact.org.

ii Principles for Responsible Investment (PRI)

Et FN-støttet internasjonalt nettverk av investorer som samarbeider om å implementere de seks prinsippene for ansvarlige investeringer, alle tiltak for å innlemme ESG-spørsmål (environmental/miljømessige, social/sosiale og governmental/virksomhetsstyring) i investeringspraksisen. Prinsippene ble utviklet av og for investorer for å bidra til å utvikle et mer bærekraftig globalt finanssystem.

De seks prinsippene:

1. Vi skal implementere ESG-temaer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser.
2. Vi skal utøve et aktivt eierskap og ESG-temaer skal implementeres i vår eierskapspolitikk og -utøvelse.
3. Vi skal søke tilfredsstillende rapportering av ESG-temaer fra våre investeringsobjekter.
4. Vi skal promotere aksept og implementering av prinsippene i finansindustrien.
5. Vi skal arbeide sammen for å styrke effekten av prinsippene og implementeringen av disse.
6. Vi skal rapportere på våre aktiviteter og progresjonen ved implementering.

Se mer informasjon på www.unpri.org.